

*Załącznik do Uchwały Nr 33/23/2
Zarządu
Banku Spółdzielczego w Szumowie
z dnia 28.12.2023 r.*

*Załącznik do Uchwały Nr 7/2023/2
Rady Nadzorczej
Banku Spółdzielczego w Szumowie
z dnia 28.12.2023 r.*

Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Szumowie

(tekst jednolity)

Metryka regulacji

Podstawowe dane regulacji:

Właściciel dokumentu	Zarząd Banku Spółdzielczego w Szumowie
Pełna nazwa dokumentu	Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczego w Szumowie
Data wydania	
Data obowiązywania	28.12.2023r.
Uchyla	Uchwałę Nr 4/2023/1 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Szumowie z dnia 15.06.2023 r. Uchwałę Nr 13/23/3 Zarządu Banku Spółdzielczego w Szumowie z dnia 15.06.2023 r.
Zmienia	
Kogo obowiązuje	Wszyscy pracownicy Banku

Osoby zaangażowane:

Sporządzony przez	Agnieszka Jastrząb
Zaakceptowany przez	Zarząd i Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Szumowie
Uzgodniony merytorycznie z:	Zespół zarządzania ryzykami i analiz
Zatwierdzony przez Stanowisko ds. zgodności	Edward Lipiński

Historia zmian:

Data	Rodzaj zmian	Autor	Zatwierdził (osoba/stanowisko)
28.12.2023	Przeгляд zarządczy – realizacja zaleceń BION w obszarze zarządzania bankiem oraz w obszarze adekwatności kapitałowej	Agnieszka Jastrząb	Prezes Zarządu Edward Lipiński

SPIS TREŚCI

1. Postanowienia ogólne	4
2. Podstawowe definicje	5
3. Istota i cel zarządzania ryzykiem	9
4. Organizacja zarządzania ryzykiem	10
5. Zasady zarządzania ryzykiem	12
6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka	14
7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem	16
8. Kontrola ryzyka.....	17
9. Kultura ryzyka	16
10. Polityka zatwierdzania produktów bankowych	18
9. Postanowienia końcowe.....	20

Załączniki:

1. Załącznik nr 1: Cele strategiczne w zakresie zarządzania kapitałem
2. Załącznik nr 2: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym i kontrahenta
3. Załącznik nr 3: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania
4. Załącznik nr 4: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej
5. Załącznik nr 5: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem zgodności
6. Załącznik nr 6: Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

1. Postanowienia ogólne

§ 1

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Szumowie, zwany w dalszej części Bankiem, generuje ryzyko.

§ 2

Bank, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną.

§ 3

1. Bank w ramach oceny procesu szacowania kapitału wewnętrznego określa mapę ryzyk, występujących w Banku w oparciu o analizę jakościowych i ilościowych kryteriów istotności ryzyk z uwzględnieniem modelu biznesowego Banku.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest **ryzyko kredytowe**, oraz jego pochodne wymienione w Rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 08 czerwca 2021 r. oraz dyrektywy 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013r., zwanej dalej Dyrektywą tj. ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko inwestycji finansowych.

Ryzykiem bardzo istotnym w działalności banku jest **ryzyko kapitałowe** (niewypłacalności) czyli zagrożenie wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie banku.

Jednocześnie Bank identyfikuje w swojej działalności również inne rodzaje ryzyka jako istotne takie jak:

- 1) ryzyko stopy procentowej,
- 2) ryzyko operacyjne, zawierające w sobie ryzyko systemów informatycznych
- 3) ryzyko braku zgodności,
- 4) ryzyko płynności i finansowania,
- 5) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności), będące pochodną ww. ryzyk
- 6) ryzyko biznesowe,
- 7) ryzyko reputacji,
- 8) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- 9) ryzyko ESG
- 10) inne ryzyko uznane przez Bank za istotne, na podstawie „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.”

§ 4

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem Bank wprowadza regulację o nazwie „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Szumowie”, zwaną w dalszej części Strategią.

Niniejsza Strategia jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku.

§ 5

Niniejsza Strategia określa:

1. Istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku,
2. Rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem,
3. Zasady zarządzania ryzykiem,
4. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, zawarte w Politykach szczegółowych dla poszczególnych ryzyk.
5. Zasady kontroli wewnętrznej.

§ 6

Przy opracowaniu niniejszej Strategii uwzględniono wytyczne wynikające z postanowień rekomendacji nadzorczych oraz zapisów ustawowych, w tym Dyrektywy 2013/36/UE oraz Rozporządzenia 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku oraz adekwatnością kapitałową (ryzyko niewypłacalności).

2. Podstawowe definicje

§ 7

Przyjęte w niniejszej Strategii pojęcia oznaczają:

1. Rada Nadzorcza – Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Szumowie;
2. Zarząd – Zarząd Banku Spółdzielczego w Szumowie;
3. Zespół zarządzania ryzykami i analiz;
4. Bank Zrzeszający – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.;
5. Audyt wewnętrzny – kontrola poprawności i efektywności zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową sprawowana przez Jednostkę zarządzającą SOZ
6. Uchwała w sprawie adekwatności kapitałowej – uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r. z późn. zm.
7. Pakiet CRD IV / CRR – pakiet norm ostrożnościowych zawartych w Dyrektywie 2013/36/UE oraz Rozporządzeniu 575/2013 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013 r.
8. Ryzyko istotne – występujące w Banku ryzyka, uznane za istotne na podstawie Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych, wymienione w Rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 08 czerwca 2021 r. oraz w Pakiecie CRD IV/CRR.

9. Kryteria ilościowe i jakościowe uznawania ryzyk za istotne zostały określone w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.
10. Ryzyko kredytowe – jest to ryzyko nie wywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.
11. Ryzyko koncentracji – ryzyko nie wykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze (także powiązane kapitałowo lub organizacyjnie) podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników. Ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec:
  - 1) pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
  - 2) tego samego sektora gospodarczego (branży),
  - 3) tego samego rodzaju zabezpieczenia lub dostawcy zabezpieczenia kredytowego,
  - 4) inne.
12. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku (głównie wyniku odsetkowego) oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to związane jest z:
  - 1) ryzykiem przeszacowania,
  - 2) ryzykiem bazowym,
  - 3) ryzyko krzywej dochodowości,
  - 1) ryzyko opcji klienta,
  - 2) ryzyko spreadów kredytowych z uwzględnieniem premii za płynność.Ryzyko opcji klienta oraz ryzyko krzywej dochodowości nie występuje w Banku. Bank nie posiada w ofercie produktu zabezpieczającego pt. opcja oraz nie prowadzi działalności spekulacyjnej, wykorzystującej odwrócenie krzywej dochodowości. Bank nie jest narażony na odwrócenie krzywej dochodowości, ponieważ nie lokuje środków w aktywa o stałym oprocentowaniu na okres dłuższy niż 12 miesięcy.
2. Ryzyko operacyjne – jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko zarządzania relacjami z klientem.
3. Ryzyko braku zgodności – skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Z uwagi na fakt, że Bank funkcjonuje na terenie jednego kraju, na określonym przez Statut obszarze oraz korzysta głównie z regulacji wzorcowych Banku Zrzeszającego – pomiar skutków tego ryzyka przeprowadza razem z ryzykiem operacyjnym.
4. Ryzyko płynności i finansowania – jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nie akceptowalnych strat.
5. Ryzyko reputacji – ryzyko naruszenia wizerunku i negatywnych ocen działania Banku w otoczeniu w którym działa.

6. Ryzyko biznesowe – ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawiera Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno finansowego.
7. Ryzyko kontrahenta – ryzyko nie wywiązania się z umowy zwrotności środków podmiotu, w którego produkty Bank zainwestował wolne środki, pozostałe po zaspokojeniu akcji kredytowej. Bank zarządza ryzykiem kontrahenta, przeprowadzając ocenę kontrahenta w oparciu o zapisy polityki (zasad) rachunkowości w części dotyczącej wyceny i tworzenia odpisu aktualizacyjnego na inne aktywa Banku.
8. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej (def.: BION) - oznacza ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia nieplanowanych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogących przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.
9. Ryzyko inwestycji – ryzyko zaangażowania w inwestycje takie jak, instrumenty kapitałowe (z wyjątkiem instrumentów kapitałowych emitowanych przez Bank Zrzeszający), nieruchomości, instrumenty dłużne (z wyłączeniem lokat w Banku Zrzeszającym), jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, itp.
10. Ryzyko ESG - oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem czynników związanych z ochroną środowiska, polityką społeczną lub ładem korporacyjnym (czynników ESG) na kontrahentów Banku lub na aktywa, w które Bank inwestuje;
  - 1) ryzyko z zakresu ochrony środowiska – obejmuje zarówno ryzyko fizyczne, jak i ryzyko przejścia i oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem czynników środowiskowych na kontrahentów Banku lub aktywa, w które Bank inwestuje, w tym czynników związanych z procesem transformacji mającym na celu osiągnięcie następujących celów środowiskowych:
    - a) łagodzenie zmian klimatu,
    - b) adaptacja do zmian klimatu,
    - c) zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
    - d) przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
    - e) zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola,
    - f) ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów;
  - 2) ryzyko fizyczne – jako część ogólnego ryzyka z zakresu ochrony środowiska, oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem fizycznych skutków czynników środowiskowych na kontrahentów Banku lub na aktywa, w które Bank inwestuje;
  - 3) ryzyko przejścia – jako część ogólnego ryzyka z zakresu ochrony środowiska, oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem transformacji w kierunku gospodarki zrównoważonej pod względem środowiskowym na kontrahentów Banku lub na aktywa, w które Bank inwestuje;

- 4) ryzyko społeczne – oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem czynników społecznych na kontrahentów Banku lub na aktywa, w które Bank inwestuje;
  - 5) ryzyko z zakresu ładu korporacyjnego – oznacza ryzyko strat wynikających z wszelkich negatywnych skutków finansowych dla Banku, spowodowanych obecnym lub przyszłym wpływem czynników związanych z ładem korporacyjnym na kontrahentów Banku lub na aktywa, w które Bank inwestuje;
  - 6) ryzyka geopolityczne – szeroko rozumiane jako ryzyka związane z wojnami, atakami terrorystycznymi i napięciami między państwami, które wpływają na normalny i pokojowy przebieg stosunków międzynarodowych oraz sposób, w jaki państwa kontrolują i konkurują o terytorium; przejawy tego rodzaju zagrożeń są raczej rzadkie, choć potencjalnie katastroficzne i mogą skutkować utratą życia i kapitału w czasie wojny;
11. Identyfikacja ryzyka – analiza, na podstawie zgromadzonych w Banku danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:
    - 1) gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
    - 2) wykorzystanie dostępnych baz danych,
    - 3) generowania raportów dotyczących ryzyka,
    - 4) udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
    - 5) analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zredukujaromadzonych danych,
  12. Pomiar/szacowanie ryzyka - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte w wewnętrznych procedurach.
  13. Raportowanie ryzyka - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.
  14. Limitowanie ryzyka - określenie zasad ustalania i weryfikacji wewnętrznych limitów oraz wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za ich ustalanie i weryfikowanie.
  15. Limity ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas tworzenia założeń do planu ekonomiczno-finansowych (sporządzania planu ekonomiczno-finansowego) oraz przeglądów zarządczych procedur w zakresie zarządzania ryzykami.
  16. Bank w swoich procedurach określa zasady postępowania w przypadku przekroczeń limitów, dopuszczalne sytuacje i skalę przekroczeń limitów oraz zasady ich weryfikacji.
  17. Zarządzanie ryzykiem – zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji, pomiaru i szacowania, monitorowania i kontrolowania danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko. Systemy zarządzania ryzykami w Banku podlegają okresowemu przeglądowi.

18. Kontrolowanie ryzyka - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach. Kontrola sprawowana jest w dwóch obszarach:
- 1) pomiar ryzyka,
  - 2) kontrola wewnętrzna.
19. Testy warunków skrajnych – zestaw różnych technik badawczych stosowanych głównie w celu określenia odporności sytuacji ekonomiczno - finansowej Banku na wystąpienie wyjątkowych, niekorzystnych ale możliwych wydarzeń (tzw. szoków rynkowych). Efektem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest tworzenie scenariuszy zachowań na wypadek ich wystąpienia (planów awaryjnych)

3. Istota i cel zarządzania ryzykiem

§ 8

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

§ 9

W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości.

§ 10

W celu realizacji procesów wymienionych w § 9 w Banku realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Podstawowe wskaźniki określające akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka są zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w ramach Strategii działania Banku.

§ 11

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

1. Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu.
2. Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki.
3. Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym nowych norm płynnościowych, określonych w pakiecie CRD IV / CRR.
4. Szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE.
5. Analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego).

6. Uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego).
7. Agregacja procesów wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku.
8. Raportowanie wyników oceny ryzyk oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie Nadzorczej.
9. Audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku.
10. Wykorzystanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.
11. Wdrożenie w Banku odpowiedniej kultury zarządzania ryzykiem.

§ 12

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

1. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Strategii działania Banku, w której jednym z podstawowych długoterminowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów (celów kapitałowych) na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka, z uwzględnieniem zapisów zawartych w Pakiecie CRD IV/CRR. Zasady opracowania Strategii działania Banku (zwanej również planem wieloletnim lub polityką długookresową) zawarte są w Instrukcji opracowania i monitorowania planów ekonomiczno – finansowych.
2. Opracowanie przez Zarząd Banku i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i krótkookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym. Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawiera załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.
3. Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje, obowiązujące w Banku,
4. Wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów redukcji ryzyka.
5. Opracowanie, wdrożenie, przegląd i aktualizację w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku.
6. Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem. Schemat organizacji zarządzania ryzykiem (w ramach struktury organizacyjnej) zatwierdza Rada Nadzorcza Banku.
7. Bieżąca aktualizacja szczegółowych pisemnych procedur obejmujących pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka w Banku
8. Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacji kryzysowej.
9. Organizacja systemu kontroli wewnętrznej.

4. Organizacja zarządzania ryzykiem

§ 13

1. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- a) Rada Nadzorcza,
- b) Zarząd,
- c) Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem – Prezes Zarządu,
- d) Zespół zarządzania ryzykami i analiz,
- e) Stanowisko ds. zgodności
- f) Audyt wewnętrzny
- g) Pozostali pracownicy Banku.

2. Bank zapewnia niezależność komórki monitorującej ryzyko poprzez zapewnienie jej bezpośredniego dostępu do Zarządu i Rady Nadzorczej.

§ 14

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1. **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz planie ekonomiczno – finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).
2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie Strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.
3. **Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym** – odpowiada za dostarczanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W Banku funkcję ww. Członka Zarządu pełni Prezes Zarządu.
4. **Zespół zarządzania ryzykami i analiz** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycje Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołu zarządzania ryzykami i analiz to gromadzenie, przetwarzania, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. **Stanowisko ds. zgodności** – opracowuje wewnętrzne regulacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitoruje ryzyko braku zgodności poprzez prowadzenie działań wyjaśniających oraz testy zgodności, sporządza raporty w zakresie ryzyka braku zgodności do

Zarządu i Rady Nadzorczej, odpowiada za spójność regulacji wewnętrznych Banku.

6. **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Stanowisko dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania audytu wewnętrznego Bank powierza na podstawie umowy ochrony Jednostce zarządzającej systemem ochrony.
7. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

5. Zasady zarządzania ryzykiem

§ 15

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje niniejsza Strategia oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne. Istotność poszczególnych ryzyk bank określa na podstawie procedury zawartej w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku.

§ 16

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

1. Gromadzenie informacji.
2. Identyfikację i ocenę ryzyka.
3. Limitowanie ryzyka.
4. Pomiar i monitorowanie ryzyka.
5. Raportowanie.
6. Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

§ 17

Niezależne zarządzanie ryzykiem w Banku polega na:

1. Gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka.
2. Ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z jednostek/komórek organizacyjnych Banku.
3. Podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń.
4. Ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

§ 18

1. W niezależnym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, wypłacalność, płynność oraz adekwatność kapitałową. W tym celu Bank wykorzystuje techniki testowania warunków skrajnych.
2. Stosowane przez Bank testy warunków skrajnych mają charakter uproszczony z uwagi na to, że:
  - a) Bank nie jest instytucją złożoną,
  - b) nie jest bankiem istotnie znaczącym w rozumieniu zapisów ustawy Prawo bankowe,
  - c) nie działa w grupie kapitałowej,
  - d) działa tylko na terytorium kraju,
  - e) nie działa w grupie kapitałowej,
  - f) nie jest notowany na giełdzie,
  - g) oferuje proste, podstawowe produkty bankowe,
  - h) nie stosuje modeli w rozumieniu Rekomendacji W,
  - i) nie stosuje outsourcingu czynności bankowych na dużą skalę.
3. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych. Niniejsza procedura (zasady) przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku przebiega według następującego schematu:
  1. Określenie czynników wewnętrznych i zewnętrznych wystąpienia sytuacji skrajnej z uwzględnieniem skali działania, charakteru ryzyka ponoszonego przez Bank, otoczenia gospodarczego, otoczenia regulacyjnego, czynników demograficznych i innych.
  2. Opracowanie założeń testów warunków skrajnych opartych o dane historyczne oraz planowaną skalę działalności,
  3. Wykorzystanie metod statystycznych do tworzenia założeń testów warunków skrajnych,
  4. Określenie metod oceny wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej w stosunku do wskaźników ogólnego poziomu ryzyka, wyniku finansowego, płynności oraz adekwatności kapitałowej
  5. Przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz.
  6. Sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów.
  7. Przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka, zgodnie z procedurami szczegółowymi.
  8. Opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz we współpracy z komórkami merytorycznymi.
  9. Weryfikacja planów awaryjnych przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz.
  10. Podjęcie decyzji przez Zarząd o podjęciu działań awaryjnych/ uruchomieniu planu awaryjnego.
  11. Raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady.
  12. Przyjęte założenia testów warunków skrajnych podlegają corocznemu przeglądowi wraz z przeglądem zarządczym procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych

1. Szokowa zmiana rynkowych stóp procentowych,
2. Zmiana rynkowych cen nieruchomości,
3. Wycofanie depozytów,
4. Wycofanie udziałów,
5. Wzrost kredytów zagrożonych, wywołany pogorszeniem koniunktury na rynku, wzrostem bezrobocia, zmianami w otoczeniu gospodarczym czy legislacyjnym.
6. Inne zmiany w otoczeniu Banku, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze, klimatyczne, geopolityczne, mogące mieć wpływ na ryzyko Banku – ryzyko biznesowe.
7. Założenia ilościowe i jakościowe testów warunków skrajnych podlegają ocenie eksperckiej w ramach przeglądu procedur w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową.

§ 20

Wybór konkretnych technik ograniczania skutków podejmowane przez Bank ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka

§ 21

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku.
2. Do każdego istotnego rodzaju ryzyka ustalany jest limit strategiczny wyznaczany spośród ustalonych przez Radę Nadzorczą wskaźników ogólnego poziomu ryzyka.
3. Limit strategiczny to wskaźnik o szczególnym znaczeniu dla Banku wymagający znaczącego zaangażowania w jego osiągnięcie lub utrzymanie w dłuższej perspektywie czasowej.
4. Limity strategiczne dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostały zdefiniowane w paragrafie 24 niniejszej Strategii, a ich wysokość została określona w załączniku do Strategii działania Banku.
5. W przypadku przekroczenia limitu strategicznego Zarząd powiadamia Radę Nadzorczą o tym fakcie niezwłocznie tj. na najbliższym posiedzeniu wraz ze wskazaniem działań jakie zostały podjęte w celu ograniczenia przypadków przekroczenia tego limitu w przyszłości.

§ 22

Ustalanie i okresowa weryfikacja wewnętrznych limitów, o których mowa w §21 ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku.

§ 23

Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd w odpowiednich procedurach.

§ 24

1. Wysokość limitów, o których mowa w § 21 jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku określonego w planie ekonomiczno- finansowym oraz Strategii działania Banku.
2. Limity strategiczne w ramach poszczególnych rodzajów ryzyka:

L.p.	Ryzyko	Limit strategiczny
1	Kredytowe	Udział ekspozycji zagrożonych w kredytach ogółem
2	Operacyjne	Udział kosztów RO w wymogu kapitałowym
3	Płynności	LCR
4	Ryzyka stopy procentowej	Zmiana wartości ekonomicznej kapitału Tier 1 (testy scenariuszowe)
6	Nadmiernej dźwigni finansowej	Wskaźnik dźwigni
7	Biznesowe	C/I
8	Kapitałowe	Współczynnik kapitału Tier1

§ 25

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej i przechowywane przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz.

§ 26

1. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, o których mowa w § 21, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym mowa w ust. 1, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
2. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust.2.

§ 27

Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku limitów wewnętrznych przeprowadza Zespół zarządzania ryzykami i analiz.

§ 28

Raporty dotyczące wykorzystania limitów, o których mowa w § 27 przedkładane są okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej – w cyklach czasowych ustalonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej”.

7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem

§ 29

Bank wyznacza zadania priorytetowe w celu realizacji celów strategicznych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz określonych w planach i politykach celów średnio- i krótkoterminowych.

Priorytetowy charakter zadań w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku wynika z konieczności dostosowania wewnętrznych procedur oraz organizacji zarządzania Bankiem do zmieniających się regulacji zewnętrznych.

§ 30

Priorytetowe zadania związane z zarządzaniem ryzykiem obejmują:

1. Określenie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku.
2. Określenie limitów alokacji kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zapewniający niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika. W tym zakresie również identyfikacja i zapobieganie ryzyku konfliktu interesu oraz powiązań personalnych.
4. Dostosowanie struktury organizacyjnej do wielkości i profilu prowadzonej działalności.
5. Aktualizacja pisemnych strategii oraz procedur w zakresie systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.
6. Stała aktualizacja systemu informacji zarządczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Rady Nadzorczej Banku.
7. Doskonalenie systemów informatycznych, w celu ich dostosowania do wymogów nadzorczych.
8. Stałe doskonalenie metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka
9. Organizowanie szkoleń dla pracowników i kadry kierowniczej w zakresie zarządzania ryzykami.
10. Organizacja systemu kontroli wewnętrznej.

§ 31

Za realizację zadań priorytetowych wymienionych w § 30 odpowiedzialny jest Zarząd oraz wyznaczone komórki organizacyjne Banku.

8. Kontrola ryzyka

§ 32

System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem. Zasady przeprowadzania kontroli ryzyka są zgodne z „Regulaminem kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Szumowie”.

§ 33

1. Każdy pracownik Banku ma obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy, w ramach wynikających z przydzielonych mu zadań i na zasadach wynikających z regulacji wewnętrznych Banku.
2. Stanowisko kontroli wewnętrznej ma obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez pracowników.

§ 34

System kontroli wewnętrznej w Banku w zakresie ryzyka powinien obejmować:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka.
2. Zasady polityk, strategii, procedury, instrukcje, metodologie.
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej i nadzorczej.
4. Proces regularnego przeglądu i oceny zgodności działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

§ 35

Celem kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania ryzykiem, niedoskonałości procedur w obszarach ryzyka oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania ryzykiem.

§ 36

Na podstawie sprawozdania z przeprowadzonych kontroli Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

9. Kultura ryzyka

§ 37

1. Kultura ryzyka to zespół zachowań mających na celu zapewnienie przestrzegania przepisów zewnętrznych, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania w zakresie zarządzania ryzykiem, zarówno przez członków organów statutowych oraz pracowników komórek odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem ale również wszystkich pracowników Banku zawsze ma na celu rozwój rozumienia ryzyka i zarządzania ryzykiem, nie tylko przez Zarząd Banku oraz komórki zarządzania ryzykiem, ale również przez pozostałych pracowników Banku.
2. Bank prowadzi działania promocyjne w zakresie kultury ryzyka.

3. Wdrożenie kultury ryzyka pozwala pracownikom na zrozumienie wpływu ich działań na poziom ryzyka, a tym samym zrozumienie konieczności przestrzegania przyjętych w Banku zasad zarządzania ryzykiem.

§ 38

Na pozytywne kształtowanie kultury ryzyka w Banku wpływają:

- 1) „Przykład z góry”, tj. zachowanie odpowiednich postaw etycznych w zakresie zarządzania ryzykiem na wszystkich poziomach zarządzania;
- 2) Zapoznavanie pracowników z ogólną strategią Banku ze szczególnym uwzględnieniem strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) Pełne przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem podziału kompetencji decyzyjnych;
- 4) Przekazywanie do komórek biznesowych informacji w sprawie akceptowanych poziomów ryzyka;
- 5) uwzględnianie danych historycznych w planowaniu aktualnej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka;
- 6) zapewnienie efektywnej komunikacji pionowej i poziomej,
- 7) włączenie komórek biznesowych w zarządzanie ryzykiem, w tym w ustalanie i przestrzeganie limitów.

§ 39

Środki stosowane przez Bank w celu podnoszenia poziomu kultury ryzyka:

- 1) wdrażanie i doskonalenie metod zarządzania ryzykiem dostosowanych do skali i profilu działania;
- 2) podział zadań z zachowaniem trzech niezależnych poziomów zarządzania;
- 3) stosowanie jasnych i zrozumiałych procedur zarządzania ryzykiem;
- 4) przekazywanie nowo wprowadzonych oraz zmian procedur do odpowiednich komórek organizacyjnych;
- 5) prowadzenie szkoleń i bezpośredniego instruktażu w obszarze zarządzania ryzykiem;
- 6) opracowanie i wdrożenie procedury legislacyjnej;
- 7) zaznajamianie nowych pracowników z kulturą ryzyka oraz zasadami zarządzania ryzykiem;
- 8) zdefiniowanie przejrzystego systemu informacji zarządczej;
- 9) promowanie przez Zarząd Banku działań w zakresie zwiększenia skuteczności zarządzania ryzykiem;
- 10) kontrola zarządzania ryzykiem;
- 11) Ocena przestrzegania kultury ryzyka w ramach oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

10. Polityka zatwierdzania nowych produktów

§ 40

1. Bank wdraża produkty i oferuje usługi zgodne z zapisami Statutu Banku;
2. Główne kierunki rozwoju swojej oferty produktowej Rada Nadzorcza zatwierdza w strategii zarządzania Bankiem,
3. W Banku obowiązuje zatwierdzona przez Zarząd procedura wdrażania nowych produktów;

4. Przed wprowadzeniem nowego produktu, Bank zobowiązany jest do przeprowadzenia procesu przygotowawczego, który został szczegółowo zdefiniowany w Instrukcji zarządzania zmianami:
5. W procesie opiniowania każdego nowego produktu uczestniczy komórka zarządzania ryzykiem i komórka ds. zgodności oraz inne komórki organizacyjne wskazane w ww. procedurze.
6. We wzorcach umownych dotyczących nowych produktów Bank nie zawiera niedozwolonych postanowień umownych oraz postanowień, które mimo odmiennej postaci językowej, są podobne do tych wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
7. Decyzję w sprawie wprowadzenia nowego produktu podejmuje Zarząd Banku.
8. W przypadku, gdy komórki odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem lub komórka ds. zgodności, wyrazi negatywną opinię co do zasadności zatwierdzenia nowego produktu wprowadzane są, co do zasady, odpowiednie korekty parametrów funkcjonowania nowego produktu do momentu uzyskania pozytywnej opinii.
9. Zarząd Banku może zatwierdzić nowy produkt, w przypadkach negatywnej opinii komórek zarządzania ryzykiem lub komórki ds. zgodności, przy czym o takich przypadkach informowana jest na najbliższym jej posiedzeniu Rada Nadzorcza Banku wraz ze wskazaniem powodów, dla których Zarząd nie uwzględnił opinii wymienionych komórek.
10. Szczegółowych zasad wprowadzania nowych produktów zostały określone w Instrukcji zarządzania zmianami w Banku Spółdzielczym w Szumowie.

11. Ryzyko geopolityczne

§ 41

1. Ryzyka geopolityczne rozumiane jako ryzyka związane z wojnami, atakami terrorystycznymi i napięciami między państwami, które wpływają na normalny i pokojowy przebieg stosunków międzynarodowych oraz sposób, w jaki państwa kontrolują i konkurują o terytorium, co do zasady materializują się w sposób rzadki, a zarazem mogą mieć charakter katastrofalny.
2. Biorąc pod uwagę charakter ryzyka geopolitycznego działania Banku w zakresie uwzględnienia tego ryzyka w ramach ryzyka operacyjnego polegać będą na:
  - 1) identyfikacji i monitorowaniu potencjalnej materializacji wszelkich zagrożeń, które mogą wiązać się z nasileniem czynników ryzyka geopolitycznego;
  - 2) uwzględnieniu w planach ciągłości działania oraz planach awaryjnych, a także w scenariuszach testów tych planów, cyberataków związanych z napięciami geopolitycznymi, które mogą być kluczowym elementem tzw. zagrożeń hybrydowych ze strony wrogich państw;
  - 3) podejmowaniu działań mitygujących, w tym w sytuacjach znacznego cyberzagrożenia, informowaniu klientów Banku, których może ono dotyczyć, o wszelkich odpowiednich środkach obrony, których podjęcie klienci ci powinni rozważyć;
  - 4) w sytuacjach identyfikacji podwyższonego lub wysokiego poziomu czynników ryzyka geopolitycznego o charakterze operacyjnym, uwzględnianie tego ryzyka w procesie samooceny ryzyka operacyjnego oraz w scenariuszowych testach warunków skrajnych, a także sprawdzenie aktualności i wykonalności/gotowości procedur BCP/DRP;
  - 5) podejmowanie wszelkich innych działań, określonych w procedurach szczegółowych Banku, w celu zapewnienia wysokiej odporności operacyjnej.
3. Fakt wystąpienia podwyższonego ryzyka geopolitycznego oraz czynniki je determinujące Bank może identyfikować na podstawie zewnętrznych źródeł informacji, którymi mogą być m.in.:

- 1) komunikaty właściwych służb, agencji i organów państwowych (np. MON, ABW);
- 2) komunikaty właściwych organów nadzoru (np. KNF) oraz zespołów reagowania funkcjonujących w krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (np. CSIRT GOV, CSIRT MON, CSIRT NASK, CSIRT KNF);
- 3) komunikaty/korespondencja kierowana przez Spółdzielnię;
- 4) informacje w mediach oraz komunikaty publikowane przez międzynarodowe instytucje i instytuty badawcze.

12. Ryzyko ESG

§ 42

1. Ryzyka z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej lub ładu korporacyjnego nie są traktowane jako odrębne komponenty ryzyka bankowego, lecz wpływają na różne rodzaje ryzyka finansowego, operacyjnego oraz strategicznego i biznesowego, w szczególności na ryzyko: kredytowe, rynkowe, płynności, operacyjne i reputacji.
2. Z uwagi na niematerialność oraz niepewność co do czasu pojawienia się skutków, a jednocześnie potencjalny istotny wpływ na Bank i jego kontrahentów, w tym w obszarze ryzyka operacyjnego i ryzyk z pogranicza tego ryzyka, działania Banku w zakresie uwzględnienia ryzyka ESG w ramach ryzyka operacyjnego polegać będą na:
  - 1) uwzględnieniu w procesie identyfikacji i monitorowania potencjalnej materializacji czynników ryzyka ESG, które mogą w efekcie prowadzić do powstania strat operacyjnych, uszczerbku na reputacji lub uszczerbku prawnego;
  - 2) oznaczanie w prowadzonych przez Bank bazach zdarzeń / strat operacyjnych spowodowanych czynnikami ryzyka ESG;
  - 3) uwzględnieniu w planach ciągłości działania (PCD) oraz planach awaryjnych, a także w scenariuszach testów tych planów, ryzyka środowiskowego (fizycznego), aby zapewnić ciągłość i zdolność do przywrócenia działalności po katastrofach, z uwzględnieniem położenia geograficznego Banku, jego aktywów rzeczowych i uzgodnień dotyczących outsourcingu;
  - 4) podejmowaniu działań mitygujących, w szczególności poprzez ocenę zgodności ekspozycji Banku z obowiązującymi standardami ESG, w celu zapobieżenia przyszłym skutkom finansowym w postaci uszczerbku na reputacji lub uszczerbku prawnego;
  - 5) uwzględnianiu czynników ryzyka ESG w procesie samooceny ryzyka operacyjnego oraz w scenariuszowych testach warunków skrajnych, a także sprawdzanie aktualności i wykonalności/gotowości procedur.
  - 6) podejmowanie wszelkich innych działań, określonych w procedurach szczegółowych Banku, w celu zapewnienia wysokiej odporności operacyjnej i zgodności ze standardami ESG.

13. Postanowienia końcowe

§ 41

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, niniejszą Strategią oraz obowiązującymi w Banku

regulacjami wewnętrznymi.

2. Niniejsza Strategia podlega corocznej weryfikacji, której dokonuje Zespół zarządzania ryzykami i analiz. Wnioski przedkłada się Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku.
3. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Szumowie” oraz jej zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.
4. Postanowienia niniejszej Strategii mają zastosowanie we wszystkich komórkach organizacyjnych Banku.
5. Niniejsza Strategia wchodzi w życie z dniem 01.01.2024r.

Załącznik nr 1
do Strategii zarządzania
poszczególnymi rodzajami ryzyka
w Banku Spółdzielczym w Szumowie

Cele strategiczne w zakresie zarządzania kapitałem

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, Tier podstawowy I i TIER II.
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce kapitałowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Struktura funduszy własnych:

1. Fundusze własne banku obejmują sumę:

- 1) kapitału Tier I oraz;
- 2) Kapitału Tier II.

2. Uznany łączny kapitał to suma:

- 1) kapitału Tier I oraz;
- 2) Kapitału Tier II, którego wysokość nie przekracza 1/3 kapitału Tier 1.

Kapitały wysokiej jakości:

- 1) Kapitał podstawowy Tier I
- 2) Kapitał Tier I

Kapitał założycielski: Kapitał Tier 1, pomniejszony o fundusz ogólnego ryzyka.

Poziom funduszy własnych:

1. Bank jest zobowiązany utrzymywać Kapitał założycielski w wysokości nie niższej niż równowartość 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.
2. Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych banku na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
  - 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe, powiększonych o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR.
  - 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny), powiększona o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR..
3. Bank jest zobowiązany do utrzymywania łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie co najmniej 12,50%, oraz współczynnika kapitału TIER 1 (T1) na poziomie nie niższym niż 10,5%.
4. W przypadku obniżenia łącznego wskaźnika kapitałowego poniżej minimalnego wymaganego przepisami poziomu, bank przeprowadza szczegółową analizę wymogów kapitałowych kształtujących poziom łącznego wskaźnika kapitałowego oraz podejmuje działania ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.
5. Bank jest zobowiązany do przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego nie rzadziej niż raz do roku, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności banku.
6. Niezależnie od rocznych przeglądów, proces szacowania kapitału wewnętrznego jest odpowiednio dostosowywany w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa bank.
7. Bank dostosowuje strategię i politykę budowy funduszy własnych do wymagań pakietu CRD IV / CRR. Bank spełnia normy kapitałowe określone w pakiecie CRD IV / CRR .

8. W celu utrzymania wskaźników kapitałowych na wymaganym poziomie Bank podejmuje następujące działania:

8.1. Wzrost funduszu zasobowego z tytułu odpisu zysku za 2023r.,

8.2. Analiza zasad tworzenia wymogów kapitałowych,

8.3. Zmiana struktury aktywów pod kątem wag ryzyka,

8.4. Zmiana struktury aktywów na bardziej dochodowe,

8.5. Sprzedaż części portfela kredytowego.

8.6. Inne

Ww. działania mają za zadanie osiągnięcie wskaźników na poziomie określonym w załączniku do Strategii działania Banku.

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowym źródłem budowy funduszy własnych jest wynik finansowy.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii działania Banku, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej,
3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na wskaźnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.
4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci bądź nadwyżki ponad wymagalny minimalny wskaźnik kapitałowy oraz w postaci określonych w Polityce kapitałowej planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznych planach finansowych oraz w planach perspektywicznych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.
6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 4, w banku ustalane są odpowiednie

limity dotyczące inwestycji kapitałowych w podmiotach finansowych.

10. Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez bank funduszy własnych banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe. Zasady tworzenia wymogów kapitałowych zawiera Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej.
3. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Radzie Nadzorczej, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono jednocześnie:
  - a) więcej niż 10% uznanych kapitałów Banku,
  - b) 10% uznanych kapitałów tych podmiotów.
7. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) oraz pozostałych wskaźników kapitałowych na poziomie nie niższym

niż wymagany minimalny poziom regulacyjny, zgodnie ze wskazaniem Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, przyjmując kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzone przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidendowej.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
  - 1) dąży do posiadania funduszy własnych banku zapewniających utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie określonym w strategii działania i w planie ekonomiczno - finansowym;
  - 2) dąży do uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
    - a) fundusz udziałowy: maksimum 10%,
    - b) pozostałe fundusze łącznie: minimum 90%;
  - 3) przeznacza co najmniej 80% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych banku; poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:
    - a) strategią działania banku,
    - b) bieżącą adekwatnością kapitałową banku,
    - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
    - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną,
    - e) funkcjonowaniem w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia;
  - 4) dąży do uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 5% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 30% funduszu udziałowego banku;
  - 5) dąży do uzyskania zaangażowania kapitałowego w akcje Banku Zrzeszającego na poziomie od minimum 7% do maksymalnie 10% uznanego kapitału banku;
  - 6) ogranicza zaangażowanie kapitałowe w kapitałowe instrumenty finansowe, które nie są kwotowane na aktywnych rynkach do poziomu maksymalnie 10% uznanych kapitałów banku.

Bank przeprowadza kapitałowe testy warunków skrajnych oraz opracowuje kapitałowe plany awaryjne, opisane w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym i kontrahenta

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) ocena ryzyka ESG
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce kredytowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:

1. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
2. Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp.
3. Bank ustala limity zaangażowania dostosowane do limitów strategicznych (ogólnego poziomu ryzyka) określonych przez Radę Nadzorczą w Strategii działania.
4. Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu

przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

5. Z uwagi na specyfikę inwestycje finansowe Banku cechuje wysokie bezpieczeństwo. Bank dywersyfikuje portfel inwestycji, przyjmując zasadę że ponad 80% inwestycji to inwestycje w instrumenty nie podlegające pod zapisy Rekomendacji B Komisji Nadzoru Finansowego, to jest inwestycje w instrumenty kapitałowe Banku Zrzeszającego, lokaty w tym Banku oraz papiery wartościowe Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.
6. Bank oferuje klientom detalicznym ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie (EKZH) oprocentowane zmienną, stałą oraz okresowo (na minimum 5 lat) stałą stopą procentową.
7. Bank ustala, że w kolejnych latach strategii udział kredytów oprocentowanych stałą i stało – zmienną stopą procentową będzie się zwiększał, a Bank będzie stopniowo wydłużał minimalny okres oprocentowania stałą stopą procentową detalicznych EKZH, zgodnie z założeniami:

L.p.	Wskaźnik / rok	2024	2025	2026	2027
1	Minimalny udział detalicznych EKZH oprocentowanych stałą i stało – zmienną stopą procentową w portfelu detalicznych EKZH	15%	20%	25%	30%
2	Minimalny okres oprocentowania stałą stopą procentową detalicznych EKZH	5 lat	5 lat	6 lat	6 lat

Działania zabezpieczające:

1. Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
  - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
  - b) ryzyko portfela.
2. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:
  - a) Wdrożenie statystycznych metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne np. GUS dotyczące minimum egzystencji lub średniego miesięcznego wynagrodzenia także dane statystyczne pochodzące z międzybankowych baz danych.
  - b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank.

- c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”
  - d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
  - e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku
  - f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
  - g) analiza wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie,
  - h) analiza ilościowa i jakościowa podmiotów wnioskujących o kredyt.
3. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:
- a) dywersyfikacja kredytów,
  - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku.
  - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
  - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej, z uwzględnieniem analizy ilościowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
  - f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK).
  - g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych,
  - h) analiza ryzyka ESG
4. W ramach polityki dotyczącej zabezpieczeń opisanej w Polityce kredytowej Bank zawiera politykę zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
5. W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku w niniejszej Strategii zatwierdza optymalny wskaźnik DtI
6. Wskaźnik DtI - miara pozwalająca określić, jaką część dochodu kredytobiorca jest w stanie przeznaczyć na spłatę zadłużenia. Wskaźnik DtI w Banku jest ustalony na poziomie określonym przez SSOZ BPS w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym i nie wymaga akceptacji SSOZ BPS:

A. Wskaźnik Dtl (debt to income) dla kredytów detalicznych niezabezpieczonych hipotecznie		
Lp.	Założenia	Wskaźnik maksymalny
1.	dla dochodu netto nieprzekraczającego poziomu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce ¹	50 %
2.	dla dochodu netto przekraczającego poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce ²	65 %

7. DStI (ang. debt service to income) – wskaźnik wyrażający stosunek całkowitych rocznych kosztów związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe (z których klient detaliczny nie może się wycofać, tj. wynikających m.in. z przepisów prawa lub mających charakter trwały i nieodwołalny) do całkowitego rocznego dochodu klienta detalicznego, stosowany w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w rozumieniu Rekomendacji S; Wskaźnik DStI w Banku jest ustalony na poziomie określonym przez SSOZ BPS w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym i nie wymaga akceptacji SSOZ BPS:

B. Wskaźnik DStI (debt service to income) dla kredytów detalicznych zabezpieczonych hipotecznie, udzielanych osobom fizycznym na cele niezwiązane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego lub niezwiązane z działalnością gospodarczą		
Lp.	Założenia	Wskaźnik maksymalny
1.	dla dochodu netto nieprzekraczającego poziomu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce ³	40 %
2.	dla dochodu netto przekraczającego poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce ⁴	50 %

¹ Na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku dla poszczególnych miesięcy bieżącego roku (po jego zakończeniu).

² Jak wyżej.

³ Na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku dla poszczególnych miesięcy bieżącego roku (po jego zakończeniu).

⁴ Jak wyżej.

8. W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku w niniejszej Strategii zatwierdza, maksymalny wskaźnik LtV (z wyłączeniem zabezpieczenia w postaci środków pieniężnych):
  - 1) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu 80%;
  - 2) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych wartość wskaźnika LtV w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu 75%.
9. Jako apetyt na ryzyko koncentracji Rada Nadzorcza Banku w niniejszej Strategii zatwierdza maksymalny poziom dużych zaangażowań w portfelu kredytowym na poziomie 50%.

Działania organizacyjno-proceduralne:

1. Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych.
2. Ryzyko kredytowe jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu. Natomiast nadzór nad działalnością kredytową sprawuje Wiceprezes Zarządu, co zapewnia rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje na poziomie Zarządu.
3. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem inwestycji.
4. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem inwestycjami finansowymi sprawuje Członek Zarządu – Główny Księgowy.
5. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem inwestycji finansowych pełni Prezes Zarządu (członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym).
6. W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.
7. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane ocenie w ramach audytu SOZ, na podstawie Umowy Systemu Ochrony Instytucjonalnej.
8. Zarząd zatwierdza zasady oceny ryzyka:
  - a) Indywidualnej oceny ryzyka instrumentu przed podjęciem decyzji o inwestycji, w tym

analiza ryzyka kontrahenta,

- b) Zasady monitorowania inwestycji
- c) Zasady wyceny instrumentów finansowych,
- d) Zasady oceny ryzyka portfela inwestycji

9. Akceptowalny poziom ryzyka inwestycji (apetyt na ryzyko) zawiera poniższa tabela:

L.p.	Rodzaj inwestycji	Maksymalny udział w portfelu inwestycji
1	Lokaty w Banku Zrzeszającym	88%
2	Akcje Banku Zrzeszającego	7%
3	Instrumenty zaliczane do Kapitału Tier 2 Banku Zrzeszającego	5%
4	Inwestycje w instrumenty emitowane przez podmioty należące do grupy kapitałowej BPS	0%
5	Nieruchomości	0%
6	Papiery wartościowe jednostek samorządu terytorialnego	0%
7	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	0%

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej.
- 3) utrzymanie wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR powyżej minimalnego 100%.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce zarządzania ryzykiem płynności oraz w Polityce kapitałowej stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Odpowiednia struktura aktywów:

1. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.
2. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.
3. Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:
  - a) płynności,

- b) bezpieczeństwa,
  - c) rentowności.
4. Istotnym warunkiem utrzymania płynności w przyszłości jest zarządzanie płynnością długoterminową. Bank bada strukturę pasywów długoterminowych powiązaną ze strukturą aktywów długoterminowych i ustala limity zaangażowania w aktywa długoterminowe, określone w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

Budowa stabilnej bazy depozytowej:

1. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.
2. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęty limit koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.
3. Bank bada zachowania rynku, w tym poziom cen w celu utrzymania konkurencyjnej oferty.
4. Bank prowadzi aktywną politykę cenową (polityka stóp procentowych) zapewniającą pozyskanie depozytów.
5. Bank prowadzi działania marketingowe (w tym działania inicjowane w ramach Zrzeszenia) opisane w Strategii działania oraz w Instrukcji sporządzania planu ekonomiczno-finansowego, mające na celu zwiększanie bazy depozytowej.

Utrzymanie poziomu płynności krótkoterminowej:

1. Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.
2. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.
3. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W

zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.

4. Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Działania w celu osiągnięcia wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR, wynikających Pakietu CRD IV / CRR:

1. W związku z wejściem w życie Pakietu CRD IV / CRR Bank jest zmuszony do utrzymania / uzyskania od 01 stycznia 2018 r. wskaźnika płynności krótkoterminowej(LCR) na poziomie minimum 100%.
2. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia UE Bank jest zobowiązany wyliczać wskaźnik pokrycia aktywów wymagających stabilnego finansowania pasywami stabilnymi (NSFR).
3. W celu osiągnięcia / utrzymania w. wskaźników Bank powinien podjąć następujące działania:
  - a) Weryfikacja metod zarządzania ryzykiem płynności,
  - b) Uzupelnienie regulacji wewnętrznych Banku do wymagań Pakietu CRD IV / CRR,
  - c) Zmiana struktury aktywów poprzez min. zamianę części lokat międzybankowych na papiery skarbowe cechujące się wysoką jakością i stabilnością, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Rozporządzenia UE.
  - d) Zmiany w systemie informatycznym i sprawozdawczym.

Akceptowalny poziom ryzyka płynności został określony w Strategii działania Banku.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- 2) zarządzanie ryzykiem marż kredytowych, z uwzględnieniem premii za płynność (CSRBB),
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz w Polityce kapitałowej stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

1. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową opiera się na :
  - a) analizie obecnego oraz prognozowanego kształtowania się stóp procentowych na rynku międzybankowym,
  - b) analizach narażenia Banku na ryzyko stóp procentowych oraz analizach oprocentowania produktów Banku,
  - c) prognozach kształtowania się przyszłego wyniku odsetkowego,
  - d) dostępności produktów aktywnych i pasywnych,
  - e) przestrzeganiu ustalonych limitów,
  - f) realizowaniu celów przyjętych w strategii Banku.
2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:
  - a) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
  - b) wydłużanie aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
  - c) skracanie aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,

- d) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
  - e) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
  - f) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
  - g) zmianę strategii kredytowej.
3. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:
- a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
  - b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
  - c) strategię działania Banku,
  - d) marże realizowane na poszczególnych produktach.
4. Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem między innymi poprzez sprzedaż produktów generujących opłaty i prowizje, w tym produktów elektronicznych.
5. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące poziom (profil) ryzyka stopy procentowej są określane w planie ekonomiczno – finansowym.
6. Bank w oparciu o przeprowadzane testy warunków skrajnych przeprowadza symulację wyniku finansowego w przyszłości.
7. Bank bada wpływ istotnego wzrostu stóp procentowych na spłacalność kredytów oraz informuje klientów o wzroście ryzyka związanego ze wzrostem rynkowych stóp procentowych.
8. Bank zakłada stopniowe wprowadzenie zmian oprocentowania kredytów poprzez odejście od stosowania stawki WIBOR na stawkę WIRON. Bank uwzględni ww. zmianę w metodykach oceny ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego.

Z uwagi na wdrożenie zapisów Rekomendacji S, dotyczących udzielania kredytów na stałą lub okresowo stałą stopę procentową znaczenia nabiera zarządzanie ryzykiem krzywej dochodowości. Wynikający z Rekomendacji S obowiązek zapewnienia możliwości zamiany przez klientów detalicznych oprocentowania zmiennego na oprocentowanie stałe zwiększa ryzyko opcji klienta.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
2. prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
3. opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
4. zarządzanie kadrami, z uwzględnieniem ryzyka ESG
5. określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
6. zdefiniowanie tolerancji/apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
7. przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego,
8. weryfikacja spójności procedur wewnętrznych Banku ze regulacjami zewnętrznymi.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz w Polityce zgodności, stanowiących uszczegółwienie Strategii.

Podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym to:

1. Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz bezpieczeństwem Banku, dostosowanych do przepisów zewnętrznych, z wykorzystaniem procedur wzorcowych Banku Zrzeszającego.
2. Okresowa weryfikacja przyjętych procedur wewnętrznych.
3. Identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności.
4. Wycena strat zdarzeń ryzyka operacyjnego.
5. Analiza zagrożeń i propozycja działań w celu ograniczania ryzyka operacyjnego.
6. Przeprowadzanie testów warunków skrajnych oraz testów ciągłości działania.
7. Raportowanie wyników analiz i ocen Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej
8. Podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności.
9. Kontrola wewnętrzna.
10. Szkolenia pracowników, członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

Prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat:

- 1) Rejestrowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności. Stałe doskonalenie procesu identyfikacji i rejestracji incydentów i strat.
- 2) Analiza zdarzeń zawartych w rejestrze, wyjaśnianie ich przyczyn, analiza częstotliwości występowania.
- 3) Analiza strat z tytułu ww. rodzajów ryzyka oraz możliwości ograniczania ich skutków.
- 4) Raportowanie skutków ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności do Zarządu oraz Rady nadzorczej zgodnie z systemem informacji zarządczej.
- 5) Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków ww. zdarzeń, przy zachowaniu opłacalności podejmowanych działań.
- 6) Organizacja procesu zarządzania ww. ryzykami z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku.
- 7) Organizacja systemu przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych.
- 8) Sporządzanie mapy ryzyka w celu podejmowania działań zabezpieczających.
- 9) Wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych.

10) Utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego, w tym zdarzeń ryzyka braku zgodności:

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności odbywa się na każdym stanowisku pracy Banku w oparciu o wykaz zdarzeń zawartych w załączniku nr 1 do Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym. Każdy pracownik Banku ma obowiązek zgłaszania do przełożonego incydentów i po wyjaśnieniu przyczyn zarejestrowanie w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego. Komórka organizacyjna Banku odpowiedzialna za prowadzenie rejestru dokonuje ostatecznej klasyfikacji zdarzenia i raportuje, zgodnie z szczegółową procedurą opisaną w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank rejestruje wszystkie zdarzenia ryzyka operacyjnego bez względu na wysokość straty i częstotliwość występowania. Progi strat przyjmowane do raportowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej określone są w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ocena i monitorowanie ryzyka operacyjnego:

Ocena kosztów finansowych i niefinansowych zdarzeń ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności przeprowadzana jest przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz. Na podstawie rejestru zdarzeń Zespół zarządzania ryzykami i analiz oszacowanie koszty zdarzeń, sporządza mapy ryzyka oraz raportuje o wysokości poniesionych strat, podjętych działaniach itp. do Zarządu i Rady, w ramach systemu informacji zarządczej.

Działania zabezpieczające:

- 1) wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku
- 2) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku.
- 3) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

- 4) działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;
- 5) osłabianie i niwelowanie skutków zeszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.
- 6) Tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania.
- 7) Okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku.

Transfer ryzyka:

Bank stosuje następujące metody transferu ryzyka:

1. Ubezpieczenia,
2. Pokrycie kosztów strat przez pracownika winnego zaniedbań,
3. Outsourcing.

Opis zasad stosowania odpowiednich form transferu ryzyka zawierają szczegółowe procedury operacyjne Banku.

Zarządzanie kadrami:

- 1) Zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania
- 2) Stosowanie zasad dobrej praktyki bankowej w relacjach z klientami.
- 3) Analiza skarg i wniosków związanych z działalnością Banku.
- 4) Unikanie konfliktów interesów
- 5) Stosowanie Polityki różnorodności
- 6) Organizacja szkoleń.
- 7) Kontrola wewnętrzna

Zarządzanie ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu:

1. Bank jest instytucją zobowiązaną w rozumieniu Ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu i zapewnia skuteczną ochronę przed działaniami o

- charakterze przestępczym.
2. Zarządzanie ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu jest zorganizowane w czterech obszarach funkcjonowania Banku:
    - a) Biznesowym,
    - b) Rozliczeniowym,
    - c) Zarządczym,
    - d) Zgodności (compliance).
  3. Na poziomie biznesowym realizowane są zadania obejmujące ocenę ryzyka klienta na etapie nawiązywania współpracy, w trakcie współpracy oraz w przypadku przeprowadzania transakcji okazjonalnych. Każdy pracownik pierwszego poziomu zarządzania powinien realizować zadania związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w obszarze biznesowym.
  4. Na poziomie rozliczeniowym Analityk AML weryfikuje oceny ryzyka sporządzone w ramach obsługi klienta oraz generuje raporty w zakresie ryzyka ML na podstawie transakcji realizowanych przez klientów w trybie zdalnym.
  5. Na poziomie zarządczym Pracownik ds. zgodności AML odpowiada za dostosowanie zasad zarządzania ryzykiem prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu do przepisów zewnętrznych, zapewnia odpowiedni poziom raportowania w sprawie AML do Zarządu i Rady Nadzorczej, opiniuje zasady współpracy z klientami podejrzanymi o pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu.
  6. Na poziomie zgodności Stanowisko ds. zgodności opiniuje opracowane przez Pracownika ds. zgodności AML procedury, przeprowadza testowanie stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej w ww. obszarze oraz sporządza raport w sprawie oceny efektywności zarządzania ryzykiem prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.
  7. Niezależną ocenę zmaterializowanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu przeprowadza Zespół zarządzania ryzykami i analiz.
  8. Nadzór nad procesem przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu sprawuje Prezes Zarządu.

Docelowy profilu ryzyka operacyjnego:

W związku z tym, że Bank został uznany przez Komisję Nadzoru Finansowego za małą, niezłożoną instytucję docelowy profil ryzyka operacyjnego określono na podstawie wybranych czynników

ryzyka operacyjnego określonych w Strategii działania Banku oraz na podstawie ustalonych wskaźników KRI:

L.p.	Nazwa, opis krytycznego wskaźnika ryzyka (KRI)	Wartość progowa wskaźnika
1	Ilość korekt księgowych	2200
2	Ilość reklamacji (w badanym okresie)	1
3	Ilość wykrytych prób oszustwa (w badanym okresie)	1
4	Wiek sprzętu komputerowego (lata)	7%
5	Wiek serwerów (lata)	5%
6	Awarie systemu bankowego (czas przerwy/do czasu wymaganego, badany okres)	5%
7	Przypadki nieudanych logowań pracowników (w badanym okresie)	300
8	Czas wyłączeń energii elektrycznej (czas przerwy zasilania/do czasu wymaganego, badany okres)	10%
9	Czas przerw działania outsourcowanego systemu (czas przerwy /do czasu wymaganego, badany okres)	5%
10	Liczba naruszeń bezpieczeństwa systemów tele – informatycznych	3
11	Liczba istotnych zaleceń po audycie IT	5
12	Liczba stwierdzonych nie - zabezpieczonych podatności	3
13	Liczba naruszeń danych osobowych - Ilość klientów których dotyczyło naruszenie	1

Na profil ryzyka operacyjnego wpływa lokalny charakter działania Banku.

Docelowy profil ryzyka operacyjnego w Banku można określić jako akceptowalny.

Bank zakłada tolerancję / apetyt na ryzyko operacyjne na poziomie 50% utworzonego wymogu kapitałowego, tj. suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego w kolejnych latach nie przekroczy 50% utworzonego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013 UE wymogu kapitałowego.

Bank określa wartości progowe strat z tytułu ryzyka operacyjnego w ramach poszczególnych klas zdarzeń:

Rodzaj zdarzenia	Wartość wskaźnika (tyś. zł)
1. Oszustwa wewnętrzne	5
2. Oszustwa zewnętrzne	5

3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	10
4. Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	20
5. Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	30
6. Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	30
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	15

Działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości progowe sum strat zostaną przekroczone to:

1. Identyfikacja przyczyn przekroczeń,
2. Określenie działań zależnych od przyczyn przekroczenia:
  - a) organizacyjnych,
  - b) proceduralnych,
  - c) technicznych.
3. Weryfikacja planów awaryjnych oraz planów ciągłości działania
4. Modyfikacja technicznych systemów zabezpieczających
5. Weryfikacja procedur kontrolnych
6. Weryfikacja procedur operacyjnych
7. Szkolenia pracowników
8. Ocena możliwości transferu ryzyka.

Szczegółowy opis działań podejmowanych w przypadku wzrostu ryzyka znajduje się w regulacjach operacyjnych Banku.

Założenia dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej na który składa się:

1. Kontrola wewnętrzna,
2. Stanowisko ds. zgodności,
3. Audyt wewnętrzny, sprawowany przez odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony.

Kontrola wewnętrzna funkcjonalna jest sprawowana jako kontrola bieżąca na każdym stanowisku, ponadto w obszarach objętych wysokim ryzykiem operacyjnym wprowadzono zasady tzw. kontroli „na drugą rękę”. Stanowiska kasowe są poddawane kontroli co najmniej raz w miesiącu.

Audyt ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany w ramach umowy Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Wymienione powyżej działania mają na celu poprawę jakości pracy Banku, co powinno się przełożyć na wzrost pozycji konkurencyjnej Banku.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

